

4724/70

Fr. Linde

IV. SPRAWOZDANIE ZARZĄDU

POLSKIEGO MUZEUM SZKOLNEGO

ZA CZAS

od 1. maja 1906 do 31. marca 1907.

WE LWOWIE.

NAKŁADEM ZARZĄDU „POLSKIEGO MUZEUM SZKOLNEGO“.

I. Związkowa drukarnia we Lwowie, ul. Lindego l. 4.

1907

52161

Przegląd muzeów szkolnych

na kuli ziemskiej.

(Z datą założenia i dotacją roczną).

1. Sztutgart, 1851 (800 K).	32. Neufchatel, 1887 (4.000 K).
2. Hamburg, 1855 (przestało istnieć).	33. Buenos Aires, 1888 (4.000 K).
3. Torrento w Kanadzie, 1857 (prze-
mienione na m. prowincjonalne).	34. Insbruk, 1888.
4. South Kensington, Londyn, 1857.	35. Montevideo, 1889 (24.000 K).
5. Petersburg, 1864 (56.000 K).	36. Jena, 1889 (zwiniete).
6. Lipsk, 1875 (zwiniete).	37. Gotha, 1889.
7. Wiedeń, 1872 (zwiniete).	38. Bozen, 1889.
8. Rzym, 1874 (zwiniete).	39. Kiel, 1890.
9. Monachium, 1875 (7.120 K).	40. Praga, 1890.
10. Zurych, 1875 (10.500 K).	41. Wrocław, 1891 (4.500 K).
11. Berlin (Deutsches Schulmuseum),
1876 (6.000 K).	42. Hildesheim, 1891.
12. Berlin (Städtisch. Schulmuseum),
1877 (6.000 K).	43. Wolfenbüttel, 1892.
13. Budapeszt, 1877 (4.000 K).	44. Londyn (Educat. Muzeum) 1892.
14. Amsterdam, 1877 (12.000 K).	45. Hanower, 1892.
15. Magdeburg, 1877.	46. Bamberg, 1896.
16. Tokio, 1878 (6.000 K).	47. Hamburg, 1897.
17. Bern, 1878 (9 000 K).	48. Lublana, 1898.
18. Paryż, 1879 (54.000 K).	49. Belgrad, 1898.
19. Bruksela, 1880 (12.000 K).	50. Oldenburg, 1900.
20. Regensburg, 1880.	51. Nowy Jork, 1900 (40.000 K).
21. Palermo, 1886 (zwiniete).	52. Kolonia, 1900.
22. Królewiec, 1881.	53. Zagrzeb, 1901.
23. Waszyngton, 1881.	54. Lozanna, 1901 (4.000 K).
24. Augsburg, 1881.	55. Chrystyania, 1901.
25. Genua, 1881.	56. Brema, 1902.
26. Graz, 1882.	57. Wiedeń, 1903.
27. Rio de Janeiro, 1883.	58. Lwów, 1903 (3.500 K).
28. Lizbona, 1883.	59. Kołobrzeg, 1904.
29. Madryt, 1884 (20.000 K).	60. Gdańsk, 1904.
30. Fryburg, 1884 (5.000 K).	61. Sofia, 1905 (12.000 K).
31. Kopenhaga, 1887 (6.000 K).	62. Ateny, 1905.
	63. Lucerna, 1905.
	64. St. Louis, 1905.
	65. Haga, 1905.

392593

11

4-79/4724
11.4. 10

Po prawie czteroletniej pracy przygotowawczej Zarząd Polskiego Muzeum szkolnego przystępuje nareszcie do otwarcia tej instytucji i oddania jej do publicznego użytku.

Kiedy Towarzystwo nauczycieli szkół wyższych na mocy uchwały Walnego Zgromadzenia z dnia 31. maja 1903 r. wyznaczyło Komisję do urządzenia Polskiego Muzeum Szkolnego, była tylko myśl rzucona i najlepsza wola służenia sprawie publicznej i rozwojowi polskiej szkoły, nie było zaś ani środków pieniężnych, ani zbiorów żadnych, ani lokalu, ani sprzętów. Wkrótce jednak przekonaliśmy się, że myśl nasza znalazła odgłos w szerokich kołach społeczeństwa, a szczególnie pośród nauczycieli. Do akcji naszej przystąpiło Towarzystwo Pedagogiczne we Lwowie, a odezwa wydana przez prezesów Towarzystwa nauczycieli szkół wyższych, Towarzystwa pedagogicznego i Komisji muzealnej spotkała się wszędzie z uprzejmem przyjęciem. Wkrótce też zaczęły wpływać dary, tak, że przy końcu roku 1903 powstał już związek biblioteki. W roku następnym starała się Komisja o zapewnienie funduszków z różnych źródeł, a dokądkolwiek udała się, wszędzie spotkała się z poparciem i życzliwością. Trzy sprawozdania poprzednich lat wydane wymieniają ofiarodawców, z których niektórzy obdarzali Muzeum wielką liczbą cennych dzieł. Ministerstwo Wyznań i Oświaty, Sejm krajowy, Rada szkolna krajowa, Reprezentacya stoł. miasta Lwowa poparły wydatnie i hojnie nasze usiłowania. Popierało nas także dziennikarstwo galicyjskie i warszaw-

skie, a niektóre czasopisma umieściły dłuższe artykuły o naszej instytucji. Popierał nas bardzo usilnie Komitet związany w gronie nauczycieli szkół średnich w Krakowie, popierały nas dyrekcje szkół i znaczna liczba nauczycieli.

To też kończąc okres przygotowawczy, składamy wszystkim tym osobom i instytucjom, które nam pomagały, najserdeczniejsze, najszczerze podziękowanie.

Otwarcie Polskiego Muzeum Szkolnego nastąpi dnia 3. maja 1907.

W najkrótszym czasie przystąpi Zarząd do wypracowania regulaminu dla osób korzystających ze zbiorów muzealnych i ogłosi, w których dniach i godzinach Polskie Muzeum Szkolne będzie otwarte.

W pracach przygotowawczych korzystał Zarząd z cennych wskazówek i uprzejmej życzliwości Pana Maksa Hübnera, kierownika miejskiego Muzeum Szkolnego w Wrocławiu, któremu też na tem miejscu składa podziękowanie.

Zarząd.

Z Zarządu Polskiego Muzeum Szkolnego ustąpili w ubiegłym roku: skarbnik p. Henryk Kopia, mianowany dyrektorem gimnazjum w Sokalu; delegat Towarzystwa nauczycieli szkół wyższych p. Celestyn Lachowski, mianowany kierownikiem klas równorzędnych w gimnazjum polskim w Stanisławowie; p. Henryk Heitzmann, mianowany nauczycielem gimnazjum II. w Tarnowie. Na ich miejsce wstąpili nowi członkowie. Teraźniejszy skład Zarządu jest następujący:

Prezes: Dr. Ludomił German.

Zastępca prezesa: Tadeusz Lewicki.

Delegat Rady szkolnej krajowej: Dr. Franciszek Majchrowicz.

Sekretarz: Antoni Łukasiewicz.

Zastępca sekretarza: Aniela Aleksandrowiczówna.

Kustosz: Dr. Stanisław Kossowski.

Zastępca kustosa: Julian Mazurek.

Skarbnik: Józef Czernecki.

Zastępca skarbnika: Jan Jędrzejowski.

Zawiadowca czasopism: Władysław Kucharski.

Członkowie Zarządu:

Kazimierz Bruchnański.
 Dr. Placyd Dziwiński.
 Władysław Filar.
 Ks. Feliks Józefowicz.
 Edward Kostrzewski.
 Hermina Khunówna.
 Dr. Bolesław Mańkowski.
 Artur Passendorfer.
 Dr. Eugeniusz Piasecki.
 Ignacy Nowicki.
 Jan Pliszewski.
 Szczepan Zaczek.

Z powyżej wymienionych są delegatami Towarzystwa nauczyciele szkół wyższych: Józef Czernecki, Jan Jędrzejowski i Artur Passendorfer; delegatami zaś Towarzystwa pedagogicznego: Aniela Aleksandrowiczówna, Dr. Placyd Dziwiński i Ignacy Nowicki.

Zarząd odbywał posiedzenia w pierwszych dniach każdego miesiąca; członkowie Zarządu pracowali w Muzeum codziennie od godz. 3—5 popołudniu.

Umieszczenie.

W zawiązku Polskiego Muzeum Szkolnego mieściły się jego zbiory w magazynach Towarzystwa nauczycieli szkół wyższych a członkowie Zarządu załatwiali czynności swe w biurze tegoż Towarzystwa.

Dnia 1. kwietnia 1906 przeniesiono zbiory muzealne i biuro Zarządu do wynajętego mieszkania na pierwszym piętrze domu l. 21. przy ul. św. Mikołaja. Mieszkanie to obejmowało cztery pokoje i mieszkanie służącego. Po rozmieszczeniu zbiorów okazało się, że mieszkanie to zupełnie nie wystarcza. Wskutek tego wynajęto w tym samym domu resztę pierwszego piętra od 1. kwietnia 1907, tak że Muzeum zajmuje obecnie siedm pokoi, skład i mieszkanie służącego.

Wydatek roczny na mieszkanie wynosi 2.600 K; na służącego 480 K; na opał i światło około 400 K.

Inwentarz.

Po przeniesieniu zbiorów do wynajętego lokalu sprawiono z zaoszczędzonych w poprzednich latach funduszków następujące sprzęty:

1. Ośm wielkich szaf bibliotecznych.
2. Trzy wielkie szafy biblioteczne darowane przez Zarząd Muzeum przemysłowego (znacznym kosztem odnowione).
3. Wielka podwójna szafa, darowana przez Towarzystwo nauczycieli szkół wyższych.
4. Szafa na katalog kartkowy.
5. Szafa na czasopisma.
6. Stół długi składany do pracowni.
7. Stół wielki do biura.
8. Dwa stoły mniejsze do biura.
9. Schodki biblioteczne.
10. Trzy etażerki na okazy.
11. Jedna lampa wisząca, jedna ścienna i trzy stojące.
12. Wieszadło.
13. Numerator.
14. Przybory biurowe.
15. Trzy spluwaczki higieniczne.
16. Dwanaście krzeseł wybijanych.
17. Sześć stolików wyplatanych.

Nadto znajduje się w przechowaniu i użyciu Muzeum szkolnego gabloty oszklone, będąca własnością Towarzystwa literackiego im. Adama Mickiewicza.

Koszt sprawienia wyżej wymienionych sprzętów wyniósł przeszło 2.300 K.

Zbiory.

Najlepszym dowodem ofiarności społeczeństwa naszego dla Polskiego Muzeum Szkolnego jest nader szybki wzrost zbiorów, pochodzących dotąd w przeważnej części z darów, które kompletowały się bardzo pomyślnie.

W pierwszym roku zebrano . . .	1.074	pozycji
" drugim " przybyło . . .	2.566	"
" trzecim " " " . . .	1.965	"
" czwartym " " " . . .	801	"

Obecny stan zbiorów wynosi przeto 6.406 pozycji.

a) Biblioteka.

Biblioteka składa się z dwóch głównych działów:

1. Biblioteki obejmującej najcenniejsze dzieła pedagogiczne i dydaktyczne, dzieła traktujące o ustroju i historii szkół, szkolnictwa i wychowania, prace nauczycieli polskich i niektóre zasadnicze dzieła z różnych gałęzi nauki. Biblioteka ta służyć ma przede wszystkim do użytku osób pracujących na polu historii szkolnictwa; może także być bardzo pomocna dla przygotowania się do egzaminów nauczycielskich i dla dalszego kształcenia się nauczycieli.

2. Biblioteka obejmująca podręczniki szkolne polskie od najdawniejszych czasów i podręczniki używane w szkołach wszystkich trzech zaborów; ponadto posiada biblioteka znaczny zapas podręczników obcych. Na szczególną uwagę zasługuje bardzo bogaty zbiór elementarzy różnych narodów.

b) Modele służące do uzmysłowienia nauki.

Zbiór ten nie mógł dotąd wzmaczać się należycie, chociaż jest jednym z najważniejszych. Na przeszkodzie był przede wszystkim brak miejsca na urządzenie stałej wystawy tych modeli. Dopiero po objęciu całego pierwszego piętra uzyska się miejsce odpowiednie. Wtedy też Zarząd nie omieszką zająć się sprowadzeniem najcenniejszych modeli, a w tym celu zawiązał już stosunki z wielu zagranicznymi firmami. Zarząd zawiązał też stosunki z Towarzystwem urzędów szkolnych: pomocy naukowych „Urania“ w Warszawie i pośredniczy chętnie w nabywaniu wyrobów tego Towarzystwa. Zarząd spodziewa się, że będzie mógł obudzić żywszy ruch wytwórczy na tem polu i w naszym kraju, a przede wszystkim dopomódz do tego, aby rozwinęły się słabe jego zaczątki już istniejące, a ogółowi dotąd prawie nieznanne. Jedna z wybitnych firm zagranicznych okazała też gotowość do umożliwienia przemysłowcom naszym korzystania z jej patentów na rozliczne sprzęty szkolne; Zarząd Muzeum chętnie w tej sprawie będzie pośredniczył i udzieli interesowanym wszelkich potrzebnych wyjaśnień.

c) Mapy.

Zbiór map jest już wcale liczny i zawiera bardzo cenne okazy z dawniejszych czasów. Na uwagę zasługuje obfity zbiór

map Polski. W przyszłości zamierza Zarząd sprowadzać mało u nas znane mapy francuskie, angielskie i włoskie.

d) Medale i pieczęcie.

Zbiór ten, dotąd skromny, odnosi się do historii szkół w Polsce i zawiera nieliczne wprawdzie, lecz wcale cenne zabytki.

e) Obrazy i fotografie.

Zbiór ten obejmuje widoki szkół, ich wnętrza i ważniejsze części, dalej fotografie obchodów szkolnych, obrazy i sceny z zabaw młodzieży, kolonii wakacyjnych, warsztatów szkolnych, posiada wielkie i piękne plany parków dla młodzieży (Dra Jordana w Krakowie i radcy Skupniewicza w Kołomyi).

f) Rękopisy i dokumenty.

Zbiór ten obejmuje akta odnoszące się do historii szkolnictwa w Polsce, niepublikowane dotąd wykłady szkolne i uniwersyteckie i t. d., wogóle materiały zupełnie dotąd nie użytkowane.

g) Hygiena szkolna.

Zbiór ten, dotąd nieliczny, obejmuje wizerunki i modele postępowych urządzeń szkolnych. Zarząd zwraca na rozwój tego zbioru szczególniejszą uwagę i polecił szczegółową opiekę nad nim znanemu na tem polu specjaliście Drowi Eugeniuszowi Piaseckiemu.

h) Sprawozdanie roczne szkół, programy nauk, sprawozdania Towarzystw zajmujących się wychowaniem i oświatą, sprawozdania burs, sprawozdania stowarzyszeń młodzieży.

Zbiór ten bardzo obfity, a z dniem każdym wzrastający, został bardzo starannie uporządkowany i skatalogowany dzięki niezmordowanej pracy p. Antoniego Łukasiewicza, któremu Zarząd opiekę nad nim powierzył. Cenne rozprawy, ukrywające się nieraz w sprawozdaniach szkolnych, skatalogowano dokładnie i ułatwiono w ten sposób korzystanie z nich. Sprawozda-

nia Towarzystw wymienionych w tytule, zgromadzone tu może po raz pierwszy, dają wyczerpujący obraz ich działalności humanitarnej.

i) Czasopisma.

Największą liczbę czasopism otrzymuje Muzeum z daru redakcyi i wydawców, którym też na tem miejscu Zarząd składa najserdeczniejsze podziękowanie. Czasopisma te w spisie poniżej oznaczone są gwiazdką:

1. *Bulletin international de l'Academie des Sciences de Cracovie.

2. *Eos, wydawnictwo Tow. filologicznego we Lwowie.

3. *Encyklopedia Macierzy Polskiej we Lwowie. Wyd. II.

4. *Z Chyrowa.

5. *Jutrzenka polska. Lwów.

6. *Książka. Warszawa.

7. *Miesięcznik pedagogiczny. Cieszyn.

8. Moriah, miesięcznik młodzieży żydowskiej. Lwów.

9. *Muzeum. Lwów.

10. *Nowe hasła. Lwów.

11. *Nowe tory. Warszawa.

12. *Pamiętnik literacki. Lwów.

13. *Polska, obrazy i opisy. Lwów.

14. *Poradnik językowy. Tarnów.

15. *Promień. Lwów.

16. *Przewodnik bibliograficzny. Kraków.

17. *Przewodnik oświatowy. Kraków.

18. Ruch. Sambor.

19. *Rodzina i szkoła. Lwów.

20. Das Schulzimmer. Charlottenburg.

21. *Szkolnictwo. Nowy Sącz.

22. *Szkoła. Lwów.

23. *Szkoła polska. Warszawa.

24. *Teki. Lwów.

25. Vierteljahrsschrift für körperliche Erziehung. Wiedeń.

26. *Wychowanie i oświata. Stanisławów.

27. Zeitschrift für Lehrmittelwesen u. pädagogische Literatur. Wiedeń.

28. *Zeitschrift f. die österreichischen Gymnasien. Wiedeń.

29. Zeitschrift für Schulgesundheitspflege. Hamburg.

Towarzystwo nauczycieli szkół wyższych przyrzekło ofiarować Polskiemu Muzeum szkolnemu wszystkie czasopisma, które drogą wymiany za swój organ „Muzeum” otrzymuje.

Ewidencja i utrzymanie zbiorów.

Od samego początku istnienia Muzeum założono dokładny inwentarz, który teraz obejmuje już dwa grube tomy in folio. Równocześnie z wpisaniem nowej pozycji w inwentarzu otrzymuje ona liczbę bieżącą, stampilę naszej instytucji i stosowne umieszczenie.

Każdą książkę daje się natychmiast do oprawy, obrazy i fotografie podkleja się lub oprawia w ramy, aby je uchronić od zniszczenia. To też bardzo znaczna część funduszków została na ten cel użyta a koszty robót introligatorskich wyniosły dotąd przeszło kwotę 1.800 K.

Oprócz inwentarza prowadzi się bardzo dokładny katalog kartkowy całego Muzeum, każda kartka zawiera dokładny opis dzieła czy okazu i jego pochodzenie; sporządza się też od razu wszystkie potrzebne odsyłacze, ułatwiające przegląd i korzystanie ze zbiorów. Katalog kartkowy obejmuje obecnie 42 pudeł. Pracę nad utrzymaniem katalogu kartkowego w porządku porucił Zarząd p. Szczepanowi Zaczkowi, który poświęcił temu zajęciu wiele czasu i trudu.

Najbliższem zadaniem Zarządu będzie wydrukowanie katalogu i sporządzenie bardzo dokładnego katalogu realnego, aby ułatwić wszechstronne korzystanie ze zbiorów.

Ponieważ biblioteka Muzeum powstała w przeważnej części z darów, a między innymi z daru całych księgozbiorów, przeto niemożliwą rzeczą było uniknąć nagromadzenia znacznej liczby dubletów. Aby umożliwić użytkowanie ich drogą zamiany, bądź też drogą sprzedaży, powierzył Zarząd spisanie dubletów pp. Władysławowi Filarowi i Janowi Pliszewskiemu, którzy też dokonali już znacznej części tej pracy.

Aby przy uzupełnianiu biblioteki dziełami współczesnymi nie pominąć rzeczy ważnych i potrzebnych, polecił Zarząd p. Władysławowi Kucharskiemu przeglądanie czasopism bibliograficznych i sporządzenie spisu dzieł pożądaných t. zw. dezyderatów, o których pozyskanie Muzeum stara się usilnie.

Polskie Muzeum szkolne.

**Sprawozdanie kasowe za czas od 1. czerwca 1906 roku
do 10. marca 1907.**

Przychód:

1. Stan kasy z końcem kwietnia 1906	2.511	K 50	h
2. Odsetki od lokowanej gotówki	59	" 94	"
3. Subwencya Rady miejskiej we Lwowie za rok 1906	1.000	" —	"
4. Subwencya Tow. naucz. szkół wyższych	500	" —	"
5. Subwencya Towarzystwa pedagogicznego	500	" —	"
6. Subwencya c. k. Ministeryum w. i o. na rok 1907	1.000	" —	"
7. Procent od książeczki Kasy zaliczkowej	27	" 83	"
8. Kasa podręczna kustosza (bon)	20	" —	"
Razem	5.619	K 27	h

Rozchód:

1. Czynsz za 2. kw. zeszłego i za 1. kw. b. r.	1.008	K —	"
2. Służba, noworoczne dla służby, stróże	321	" —	"
3. Szafy, krzesła, lampy i inne przedmioty urządzenia i utrzymania	982	" 66	"
4. Roboty introligatorskie	1.599	" 07	"
5. Korespondencye, wydatki kustosza i gosp.	284	" 09	"
6. Opał (drzewo i węgiel)	94	" —	"
7. Stemple na kwity	10	" —	"
8. Kasa podręczna kustosza	20	" —	"
9. Stan kasy dnia 10. marca b. r.	1.300	" 45	"
Razem	5.619	K 27	h

We Lwowie, dnia 10. marca 1907.

Józef Czernecki.

Ofiary i dary

na rzecz Polskiego Muzeum Szkolnego złożyli :

Admin. Małego Świątka, Lwów	Dargunowa Celina, Kraków
Akademia umiejętności w Krakowie	Dawidowski Karol, Kraków
Aleksandrowiczówna Aniela, Lwów	Dembitzer Zacharyasz, Kołomyja
Ś. p. Amborski Jan	Dickstein Szymon, Warszawa
Arvay Wiktor, Tarnów	Dolnicki Julian, Stryj
Arzt Seweryn, Wadowice	Duchowicz Bronisław, Lwów
Bałaban Józef, Lwów	Dudziński Jan Dr., Nowy Sącz
Bańkowski Włodzimierz, Sanok	Dyrekcya gimn. św. Anny w Krakowie
Baranowski Bolesław, Lwów	Dyrekcya gimn. OO. Jezuitów w Chyrowie
Barewicz Witold Dr. Lwów	Dyrekcya gimn. św. Jacka w Krakowie
Bartunek Jan, Rzeszów	Dyrekcya gimn. Franc. Józefa we Lwowie
Barwiński Aleksander, Lwów	Dyrekcya gimn. VI., Lwów
Bayger Jan, Lwów	Dyrekcya gimn. polskiego w Kołomyi
Bednarski Stanisław, Kraków	Dyrekcya gimn. IV. w Krakowie
Bernhardt Emil, Lwów	Dyrekcya gimn. w Bochni
Biegański Stan. ks. Kraków	Dyrekcya gimn. w Brodach
Bielawski Stanisław, Przemyśl	Dyrekcya gimn. w Brzeżanach
Biesiadzki Wojciech, Lwów	Dyrekcya gimn. w Jarosławiu
Błażek Bolesław, Stryj	Dyrekcya gimn. w Podgórzu
Bobin Romuald, Lwów	Dyrekcya gimn. ruskiego w Przemysłu
Bobrzyński Karol, Podgórze	Dyrekcya gimn. w Stryju
Bobrzyński Michał Dr., Kraków	Dyrekcya gimn. ruskiego w Tarnopolu
Bołsunowski Karol, Kijów	Dyrekcya szk. real. w Jarosławiu
Bełzowski Stanisław, Kraków	Dyrekcya szk. real. I. w Krakowie
Borzemski Antoni, Lwów	Dyrekcya szk. real. II. w Krakowie
Bruchnalski Kazimierz, Lwów	Dyrekcya gimn. I. w Rzeszowie
Brzostowicz Kasper, Krosno	Dyrekcya gimn. w Samborze
Ś. p. Bryl Jan	Dyrekcya gimn. w Sanoku
Buhaczkowski Witold ks., Detroit w Ameryce	Dyrekcya gimn. w Stanisławowie
Butrymowicz Bogusław, Tarnów	Dyrekcya gimn. w Nowym Sączu
Całczyński Karol, Rzeszów	Dyrekcya gimn. I. w Tarnowie
Chudziński A., Brodnica	Dyrekcya gimn. II. w Tarnowie
Ciesielski Teofil Dr. Lwów	Dyrekcya gimn. polskiego w Tarnopolu
Ciołkosz Kasper, Tarnów	Dyrekcya gimn. żeńsk. we Lwowie
Czernecki Józef, Lwów	Dyrekcya I. gimn. żeńskiego w Krakowie
Czapelski Stanisław, Kraków	
Czarnik Bronisław Dr., Lwów	
Członkowie Sekcyi I. Rady szkolnej krajowej	
Czubek Jan, Lwów	
Czuczyński Aleks. Dr. Kraków	
Danysz Antoni Dr., Lwów	

- Dyrekcyja gimn żeńskiego król.
 Jadwigi w Krakowie
 Dyrekcyja I. szkoły realnej we
 Lwowie
 Dyrekcyja II. szkoły realnej we
 Lwowie
 Dyrekcyja szkoły realnej w Tar-
 nopolu
 Dyrekcyja szkoły realnej w Tar-
 nowie
 Dyrekcyja szkoły realnej w Sta-
 nisławowie
 Dyrekcyja akademii handlowej we
 Lwowie
 Dyrekcyja sem. naucz. męskiego
 we Lwowie
 Dyrekcyja szkoły przemysłowej
 w Krakowie
 Dyrekcyja VI-klasowej żeńskiej
 szkoły wydziałowej w Jaśle
 Dyrekcyja VI-klasowej żeńskiej
 szkoły PP. Augustyanek
 w Krakowie
 Dyrekcyja pryw. szkoły polskiej
 w Białej
 Dyrekcyja szkoły żeńsk. PP. Fran-
 ciszkanek przy kościele św.
 Andrzeja w Krakowie
 Falkiewicz Karol Dr., Lwów
 Filasiewicz Witold, Kraków
 Finkel Ludwik Dr., Lwów
 Franke Jan, Lwów
 Frączkiewicz Aleksander, Brze-
 żany
 Freytag G. w Wiedniu
 Friedberg Wilhelm Dr., Lwów
 Furmankiewicz Aleksander, Sanok
 Gadowski Walenty ks., Tarnów
 Garlicki Tomasz Dr., Złoczów
 Gawalewicz Adolf, Tarnopol
 Gąsiorowski Andrzej, Kraków
 Gątkiewicz Feliks, Kraków
 German Ludomił Dr., Lwów
 Germanówna Marya, Lwów
 Gerstmann Teofil Dr., Lwów
 Gronner Zygmunt, Lwów
 Gutowski Józef, Nowy Sącz
 Hahn Wiktor Dr., Lwów
 Hammer Klemens, Kraków
 Heck Waleryan, Tarnopol
 Hora F. A., Pilzno czeskie
 Hübner Max, Wrocław
 Ippoldt Juliusz, Kraków
 Jachimczak Franciszek, Tarnów
 Jamrógiewicz Mieczysław, Lwów
 Janik Michał Dr., Lwów
 Janowski Benon Dr., Lwów
 Jaworski Julian Dr., Lwów
 Jaworski Stanisław, Kraków
 Jaworowski Antoni Dr., Lwów
 Jezierski prof., Warszawa
 Jeż Mateusz ks. Dr., Kraków
 Jordan Henryk Dr., Kraków
 Józefowicz Feliks ks., Lwów
 Kannenberg Józef, Kraków
 Kantor Józef, Jarosław
 Karbowski Antoni Dr., Kraków
 Kasa im Mianowskiego w War-
 szawie
 Kielski Bronisław, Krosno
 Kieroński Leon, Buczacz
 Kierownictwo oddziałów równo-
 rzędnych gimnazyum IV. we
 Lwowie
 Klasztor PP. Benedyktynów orm.
 we Lwowie
 Klasztor PP. Benedyktynów łać.
 we Lwowie
 Klasztor PP. Norbertanów na Zwie-
 rzyńcu pod Krakowem
 Klasztor PP. Sakramentek we
 Lwowie
 Kobylecki Stanisław ks. T. J.
 Kraków
 Kocwa P., Nowy Sącz
 Ś. p. Koczyndyk Dymitr
 Koło pań Towarzystwa Szkoły
 ludowej we Lwowie
 Koło Tow. Szkoły ludowej w Tar-
 nopolu

- Komitet wydawnictwa „Przyjaciela
 młodzieży“
 Konwent OO. Bernardynów we
 Lwowie
 Konwent OO. Bernardynów w Kal-
 warii Zebrzydowskiej
 Kopia Henryk, Sokal
 Koppens Romuald ks. T. J., Chyrów
 Kostrzewski Edward, Lwów
 Kossowski Stanisław Dr., Lwów
 Kostuch Tomasz, Kielce
 Kowaliszyn Franc. Ksaw.
 Kozłowski Edward, Podgórze
 Kozłowski Stanisław Dr., Kraków
 Kranz Ignacy, Podgórze
 Kręć Franciszek Dr., Lwów
 Krotowski Kazimierz Dr., Nowy
 Targ
 Kruszk Wacław ks., Milwaukee
 Kryniowski Wład., Piotrków
 Księgarnia H. Altenberga we
 Lwowie
 Księgarnia M. Arcta w Warszawie
 Księgarnia Gebethnera i Spółki
 w Krakowie
 Księgarnia Zygmunta Jelenia
 w Tarnowie
 Księgarnia A. Müllera Syna
 w Stryju
 Księgarnia Narodowa we Lwowie
 Księgarnia E. Wendego w War-
 szawie
 Księgarnia Fel. Westa w Brodach
 Księgarnia W. Zuckerkandla we
 Lwowie
 Kubiszał Stanisław, Kołomyja
 Ś. p. Kubliński Jan
 Kucharski Władysław, Lwów
 Kulczyński Leon Dr., Kraków
 Kurowski Józef, Bochnia
 Kusionowicz Michał, Kołomyja
 Kwiatkowski Antoni, Sanok

 Langier Antoni, Kraków
 Lebiezki Jan, Sambor
 Leciejewski Jan Dr., Lwów
 Leniek Jan Dr., Tarnów

 Lenkiewicz Zygmunt ks. Dr.,
 Lwów
 Leonhard Stanisław, Kraków
 „Leopolia“ spółka wytwórcza przy-
 borów szkolnych, Lwów
 Lewicki Bolesław, Lwów
 Lewicki Tadeusz, Lwów
 Lipiński, Petersburg
 Lityński Michał, Lwów
 Londzin Józef ks., Cieszyn
 Lutosławski Kazimierz, Pełkinie

 Łękowski T. ks. infułat, Przemyśl
 Łepki Bohdan, Kraków
 Łomnicki Jarosław, Lwów
 Łukasiewicz Antoni, Lwów

 Machczyńska Antonina, Lwów
 Macierz Polska we Lwowie
 Macierz szkolna dla Ks. cieszyń-
 skiego, Cieszyn
 Maciszewski Maurycy Dr., Tar-
 nopol
 Magiera Jan, Kraków
 Majchrowicz Franciszek Dr., Lwów
 Majerski Stanisław, Lwów
 Małecki Ludwik, Nowy Sącz
 Mandybur Tadeusz Dr., Zaleszczyki
 Marczyński Józef, Zaleszczyki
 Maślak Włodzimierz, Buczacz
 Maurer Józef, Podgórze
 Matuszek Julian
 Matwij Stanisław, Bochnia
 Mazanowski Antoni, Kraków
 Mazanowski Mikołaj, Kraków
 Mazurek Julian, Lwów
 Mączewski Przemysław, Lublin
 Mehlmann S.
 Menda Stanisław
 Milczanowski Józef
 Missona Kazimierz, Kołomyja
 Morawiecki Stefan, Tarnów
 Morawski Zygmunt, Lwów
 Morelowski Julian Dr., Kraków
 Mościcki Henryk
 Motylewski Zygmunt Dr., Lwów
 Müller Johannes, Charlottenburg

Muzeum szkolne miejskie we Wrocławiu

Myjkowski Walenty, Wadowice

Nartowski Mieczysław Dr., Kraków

Niedziałkowska Wiktoria, Lwów

Nuckowski J. ks. T. J. Chyrów

Olpiński Julian Dr., Trembowla

Orszulski Teofil, Kraków

Osada Stanisław, Chicago

Ś. p. Ostrowski Józef

Paczowski Jan, Jarosław

Pardyak Stanisław, Kraków

Parylak Piotr, Kraków

Passendorfer Artur, Lwów

Pechnik Aleksander ks. Dr., Lwów

Petzold Emil, Lwów

Pęksa Stanisław

Piasecki Eugeniusz Dr., Lwów

Piekarczyk Piotr

Pierzchała Ludwik, Lwów

Pitułka Leon, Lwów

Plenkiewicz Roman, Warszawa

Plažek Edwin Dr., Lwów

Podhorodecki Michał

Poniński Aleksander książę, Horyniec

Postel Paweł, Lwów

Prager Adam

Psuja Mieczysław

Pytel Józef Dr., Jarosław

Rada szkolna krajowa we Lwowie

Rada szkolna okręgowa we Lwowie

Rada szkolna okręgowa w Śniatynie

Redakcja „Biblioteki Warszawskiej“, Warszawa

Redakcja „Jutrzenki Polskiej“, Lwów

Redakcja czasopisma „Rodzina i szkoła“, Lwów

Redakcja „Promienia“, Lwów

Redakcja „Przeglądu pedagogicznego“, Warszawa

Redakcja „Szkolnictwa“ N. Sącz

Redakcja „Teki“, Lwów

Redakcja „Zjednoczenia“

Reiter Maryan Dr., Lwów

Rektorat Szkoły politechnicznej we Lwowie

Rembacz Michał, Tarnopol

Ropper Wilhelm. Kraków

Röhr, rejent w Łomży

Rudnicki Maryan, Kraków

Rychlik Ignacy, Jarosław

Rzepiński Stanisław, Nowy Sącz

Sabat Bronisław Dr., Lwów

Sabat Mikołaj Dr., Stanisławów

Sabatowski Antoni Dr., Lwów

Sahanek Witold i Roman, Lwów

Samolewiczowa Jadwiga, Lwów

Schmidt Wiktor, Cieszyń

Schneider Stanisław, Lwów

Schweig S.

Semkowicz Wład. Dr., Lwów

Sempołowska Stefania

Serbeński Wład. Dr., Lwów

Sinko Tadeusz Dr., Kraków

Skupniewicz Józef. Kołomyja

Sławiński Kazimierz, Warszawa

Smreczyński Stanisław, Kraków

Śmiałek Wincenty Dr., Lwów

Śnieżek Jan, Kraków

Sosnowski Kazimierz, Nowy Sącz

Spadkobiercy ś. p. Jana Blocha

Spadkobiercy ś. p. A. Hoszowskiego

Spohn Piotr

Spółka wytw. handl. przyb. szk. we Lwowie

Stachyrak Józef ks. prałat, Przemyśl

Stadtmüller Karol, Kraków

Stanisławski Karol, Lwów

Stefanowicz Antoni, Lwów

Stefański Kazimierz, Warszawa

Stein Ignacy, Kraków

Stylo Adolf, Kraków

Sucheckie Eugeniusz

Świba Bronisław, Kraków

Świtalski Stanisław, Bochnia

- Szafran Józef, Sambor
 Szkoła lud. męska w Brzeżanach
 Szkoła wydziałowa męska w Brzeżanach
 Szkoła ludowa w Pysznicy
 Szkoła wydziałowa im. Jachowicza w Bochni
 Szkoła żeńska PP. Benedyktynek w Staniątkach
 Szumowska Regina, Warszawa
 Szydelski D. ks., Lwów
 Tempelsmann Wilhelm
 Terlikowski Franciszek, Lwów
 Tołłoczko Stanisław Dr. Lwów
 Topolnicki Jan, Lwów
 Towarzystwo Bratniej pomocy słuch. wszechn. lwowskiej
 Towarzystwo bursy pol. w Bochni
 Towarzystwo bursy polskiej w Kołomyi
 Towarzystwo filolog. we Lwowie
 Towarzystwo kolonii wakacyjn. w Krakowie
 Towarzystwo literackie im. A. Mickiewicza, Lwów
 Towarzystwo miłośników historyi i zabytków miasta Krakowa
 Towarzystwo nauczycieli szkół wyższych we Lwowie
 Towarzystwo „Ogniwo“
 Towarzystwo „Oświaty ludowej“ w Krakowie
 Towarzystwo pedagogiczne we Lwowie
 Towarzystwo dla popierania nauki polskiej we Lwowie
 Towarzystwo „Szkół ludowej“ w Krakowie
 Towarzystwo zabaw ludu i młodzieży we Lwowie
 Troskołański Tadeusz Dr., Przemysł
 Ś. p. Trzaskowski Bronisław
 Trybowski Władysław, Tarnów
 Twarog J.
 Uniwersytet Jagielloński, Kraków
 Urząd parafialny w Jeleśni
 Ś. p. Vetulani Roman
 Walczak Jan, Jasło
 Warmksi Mieczysław Dr., Rzeszów
 Warsztaty rzemiosł gminy starozakonnej w Warszawie
 Weiner Stan. Dr., Bochnia
 Weissberg Maks, Stanisławów
 Winiarz Alojzy Dr., Lwów
 Witwicki Władysław Dr., Lwów
 Wojciechowski Konstanty Dr., Lwów
 Ś. p. Wójcik Józef
 Ś. p. Wróblewski Kazimierz
 Wydawnictwo ruskich książek szkolnych we Lwowie
 Wydawnictwo książek szkolnych Zakładu narod. im. Ossolińskich we Lwowie
 Wydział „Oświaty“ Związku narodowego polsk. w Chicago
 Wyrobek Emil, Kraków
 Zaczek Szczepan, Lwów
 Zaczkowa Olga, Lwów
 Zakład Kórnicki, Kórnik
 Zakrzewski Zdzisław ks.
 Zalewski Mieczysław, Lwów
 Zamorski Jan, Tarnopol
 Zaremba Hipolit ks., Dolina
 Zaremba Stanisław, Kołomyja
 Zarząd powsz. wykładów uniwers. we Lwowie
 Zathey Stanisław Dr., Kraków
 Zawiliński Roman, Tarnów
 Zgromadzenie Najśw. Serca Jezusowego we Lwowie
 Ziółowski E. Z. w Jasle
 Związek polsk. Towarzystw gimn. sokolich we Lwowie
 Związek nauczycielek we Lwowie
 Żłobicka Jadwiga, Podgórze
 Żłobicki Władysław, Podgórze
 Żuliński Józef Dr., Lwów.

